ଦଶହରା ଭେଟି

● ରାଜକିଶୋର ରାୟ

ଲେଖକ ପରିଚୟ :

ରାଜକିଶୋର ରାୟ (୧୯୧୪-୧୯୯୮) ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ଜଗତର ଜଣେ କଥାକାର ଭାବେ ସୁପରିଚିତ । ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ଛତାବର ଗ୍ରାମରେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ । ସେ କଲିକତା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଓଡ଼ିଆରେ ଓ ପାଟନା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଇଂରାଜୀରେ ଏମ.ଏ. ପାସ୍ କରିଥିଲେ । କୁଶଳୀ ଅଭିନେତା, କୃତବିଦ୍ୟ ଅଧ୍ୟାପକ ଓ ସୁଦକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ ଭାବରେ ସେ ବହୁ ଜଣାଶୁଣା । ତାଙ୍କ ରଚିତ 'ନୀଳ ଲହରୀ', 'ବିକଚ ଶତଦଳ', 'ଅଶୋକ ଚକ୍ର', 'ପଙ୍କ ଚନ୍ଦନ', 'ଜୀବନ ସଙ୍ଗୀତ' ପ୍ରଭୃତି ଜନପ୍ରିୟ ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ । 'ଦୀପାଳୀ' (କବିତା ସଂକଳନ) ଓ 'ପଞ୍ଚପଲ୍ଲବ' ନାମରେ ଏକାଙ୍କିକା ସୃଷ୍ଟି କରି ସେ ଯଶସ୍ୱୀ ହୋଇଛନ୍ତି । ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନର ପରିଚିତ ଘଟଣାବଳୀକୁ ସେ ତାଙ୍କର ଲେଖନୀ ସାହାଯ୍ୟରେ ଅଭୁତ ରୂପ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ ।

ଏହି ଗଳ୍ପରେ ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ମହତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି । ଏକ କରୁଣ ଦୃଶ୍ୟ ମାନସିକ ରୂପାନ୍ତରରେ ସହାୟକ ହୋଇ ନିଷ୍ଠୁର ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ କିପରି ସ୍ନେହ କରୁଣାରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରିଛି, ତାହା ଖୁବ୍ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ଭାବରେ ଏହି ଗଳ୍ପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ସୁନନ୍ଦା ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ।

ମୋର ଅପକ୍ୱ ବୟସରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ବିବାହ ହୋଇଯାଇଛି । ତେଣୁ ତାଙ୍କଠାରୁ ଯାହା କିଛି ଭିକ୍ଷା ମୁଁ ଚାହେଁ -ଧନୀର ସନ୍ତାନ ସେ - ତା ମୋର ଶୂନ୍ୟଥାଳରେ ସେ ଅଜାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ସତ; ମାତ୍ର ସେଇ ଅଜାଡ଼ିବାରେ ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ତିଳ ପ୍ରାୟ 'ଅହଂ' ଲୁଚି ରହିଥାଏ, ତାହା ମୁଁ ଶୁଷ୍କମୁଖରେ ମରଣ ଅବଧି ସହି ନେଇପାରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ପାରେ ନା, କାରଣ ମୁଁ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ ।

ସୁନନ୍ଦା କାବ୍ୟକବିତାର ପ୍ରେୟସୀ । ମୁଁ ଖାଣ୍ଟି ବାସ୍ତବବାଦୀ । ମୋ ଆଗରେ ମୃତ୍ୟୁ ମୃତ୍ୟୁ; ଜୀବନ ଜୀବନ; ମରଣ ଭିତରେ ମୁଁ ଅମୃତ ହସ୍ତର ଇଙ୍ଗିତ ଦେଖେନି କି ଜନ୍ମ ବା ସୃଷ୍ଟିରେ ମୁଁ ହୁଏନି ଆତ୍ମହରା ।

ଆଜି ଯେଉଁ ଅଶିଣ ସକାଳ କଥା ମୁଁ କହୁଛି, ଠିକ୍ ସେହି ସକାଳ କୋଡ଼ିଏ ବରଷ ତଳେ ସୁନନ୍ଦାର ଶ୍ରୀ ଉପରେ ସଙ୍ଗୀତ ଢାଳିଥିଲା । ସେହି ସଙ୍ଗୀତ ଆଜି ବି ମୋର ପ୍ରାଣକୁ ମଧୁଛନ୍ଦରେ ଉଥଳ କରେ, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ହାସଦୀପ୍ତ ତୃପ୍ତମୁଖ ଉପରେ ନେତ୍ରପାତ କରେ ।

ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ଜାଣନ୍ତି, ଏଇ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ସୁନନ୍ଦାପାଇଁ ମୁଁ କଅଣ ବା ନ କରୁଛି, ନ କରିଛି ।

x x x x

ସେଦିନ ବିଜୟାଦଶମୀର ପ୍ରଭାତ, ସୁନ୍ଦର ଓ ସୁଖର ପ୍ରଭାତ । ସୁନନ୍ଦା ସକାଳୁ ଗୁଣୁଗୁଣୁ ହୋଇ ତାଙ୍କର କୋଠରିଟି ସଜାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଗତ ରାତ୍ରିର ଅଳସଭାବ ଧୀରେ କଟିଯାଇଛି ତାଙ୍କର ଆଖିପତାରୁ । ଶରତ୍‌ର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ କିରଣରେ ଗବାକ୍ଷ ପଥ ହୋଇଛି ରଞ୍ଜିତ ।

ଗୃହସଜ୍ଜା ସରିଛି । ମୁଁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ବସି ରହିଛି କାଉଚ୍ ଉପରେ । ଦୂରରେ ଦଶଭୁଜା ମଣ୍ଡପ ଉପରେ ନହବତ୍‌ର ତାନ ତରଙ୍ଗାୟିତ ହୋଇ ବହିଆସୁଛି ଧୀରେ... ଅତି ଧୀରେ । ସୁନନ୍ଦା ସାବୁନରେ ହାତ ଧୋଉ ଧୋଉ କହିଲେ, 'ଏଇ ଯାଃ ଭୁଲିଗଲି, ତୁମ ରୁମ୍‌ଟାରେ ଟିକିଏ ହାତମାରି ଆଣିପାରିଲି ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଯେଉଁ ଛବିଗୁଡ଼ାକ ଟାଙ୍ଗିଛ ! ଉଃ କି ଭୟଙ୍କର ! ଚାହିଁଲାବେଳକୁ ମତେ ବଡ଼ ଭୟ ଲାଗେ ।'

ନହବତ୍‌ର ସୁରରେ ମୋର ପ୍ରାଣ ଯେପରି ବିଜଡ଼ିତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସୁନନ୍ଦାର କଥାରେ ମୋର ଅଭିନିବେଶ ଭାଙ୍ଗିଗଲା, କହିଲି-

ସୁନ, ମୁଁ ନିଜେ ଯେତେବେଳେ ତୁମର ରୁଚିକର ହୋଇପାରୁନି, ମୋର ରୁମ୍, ମୋର ଛବି କିପରି ବା ତୁମର ପ୍ରିୟ ହେବ ?

'ଏଇ ରାଗିଲେ ବୋଧହୁଏ' କହି ସୁନନ୍ଦା ତାଙ୍କର କେତକୀଭୂରୁ ନଚାଇ ମୋ ଆଡ଼େ ହାଣିଲେ କଟାକ୍ଷ ।

ନା, ମୁଁ ରାଗି ନାହିଁ । ଯଦି ପାର ମହାତ୍ମାଙ୍କର ସେଇ ଚାଇନାକ୍ଲେ ମୂର୍ତ୍ତିଟା ପେଟ୍ରୋଲ ଦେଇ ସଫା କରି ରଖ । ଚାକରକୁ କହିଲେ ଘରଟା ପରିଷ୍କାର କରିଦେବ । ଆଚ୍ଛା, କେଉଁ ଛବିଗୁଡ଼ାକ ବଡ଼ ଭୟଙ୍କର ବୋଲି କହୁଛ ସୁନ ? ଉତ୍କଳମଣିଙ୍କର ? ବିଶ୍ୱରେ ଯେଉଁ ଗୋଟାଏ ବୋଲି ଲୋକ ହୃଦୟ ଫଟାଇ କିଛିଦିନ କାନ୍ଦି ପାରିଥିଲା ? ଗୌତମଙ୍କର ମାୟାମୁକ୍ତ ହୋଇ ସନ୍ନ୍ୟାସ ଯାତ୍ରା ? ଯାହାଙ୍କର ଅମୃତବାଣୀ ଶତ ସନ୍ତପ୍ତ ପ୍ରାଣରେ ଜରା ଓ ମୃତ୍ୟୁର ଭୟ ଦୂର କରୁଛି ? ଦୀନବନ୍ଧୁ ? ସାହେବ ହେଲେ ବି ଯେ ମହାଭାରତୀୟ ଅଟନ୍ତି ? ଭରଜିନ୍ ମେରୀ ? ନିଉଟନ୍ ? ଶିବାଜୀ ? ଫ୍ଲୋରେନ୍‌ସ ନାଇଟିଙ୍ଗେଲ୍ ? କାହାକୁ ଭୟ କରୁଛ ?

ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଏଇ ସବୁ ଛବି ମୋର ପ୍ରକୋଷ୍ଠ ଅଳଂକୃତ କରୁଛି । ସୁନନ୍ଦା ଦେଖିଛନ୍ତି, ଜାଣିଛନ୍ତି - ତଥାପି ତାଙ୍କର ଭୟ ? ପୁଣି ପଚାରିଲି - 'କେଉଁ ଛବିଗୁଡ଼ାକ ଭୟର କାରଣ, ମୁଁ ଏଇକ୍ଷଣି ଦୂର କରିଦେବି । ତୁମର ପରିତୃପ୍ତି ପାଇଁ ମୋର ଏତେ ଦିନର ଦାନ - ବୃକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର କୀଟ ମୁଁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ପାରେ ନା ।'

'ନା ଗୋ, ସେ ସବୁ ଛବି କଥା ମୁଁ କହୁ ନାହିଁ । ସାତ ଆଠ ଦିନ ତଳେ ଯେଉଁ ସବୁ ଛବି ଖବରକାଗଜରୁ କାଟି ବଡ଼ ବଡ଼ ପେଷ୍ଟବୋର୍ଡ଼ରେ ଲଗେଇ ରଖିଛ, ସେ କ'ଣ ସବୁ ସତ ?'

କାବ୍ୟକବିତାମୋଦୀ ମୋର ନିଜ ଅଙ୍କଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏଇ ବାସ୍ତବ ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ାକ ଅଳୀକ ବୋଲି ଭାବୁଛି ? କହିଲି - 'ସାବୁନ ହାତରେ ଶୁଖିଗଲାଣି, ଧୋଇ ଆସ । ହଁ, ମନେ ପଡ଼ିଲା, ଆଜି ଯେ ଦଶହରା । ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନା, ଆନନ୍ଦ - ତୁମକୁ କିଛି ଉପହାର ଦେବା । ଦେବି; କିନ୍ତୁ କଅଣ ଦେବି ?'

ସୁନନ୍ଦା ଅଭିମାନିନୀ । ଏଇ କଥାଟା ସେ କଥାପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଉଠେଇବେ ବୋଲି 'ତୁମ ରୁମ୍‌ଟାରେ ହାତ ଦେଇପାରିଲି ନାହିଁ' ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ; କିନ୍ତୁ କଥାର ସ୍ରୋତ ଧରିଲା ଭିନ୍ନ ଆକାର ।

ସୁନନ୍ଦା ଉତ୍‌ଫୁଲ୍ଲ ହୋଇ କହିଲେ – 'କାହିଁକି ମନେ ପଡ଼ିବ ? ଏ ବର୍ଷ କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ରେଡ଼ିଓ, ଗୋଟିଏ ସେଟ୍ ଇଭିନିଂ ଇନ୍ ପ୍ୟାରିସ୍, ଆଉ ମୋ' ପାଇଁ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଦାମିକିଆ ଶାଢ଼ି । ତା'ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ନିଶ୍ଚୟ । ସେଥିପାଇଁ ଲେମନ୍ ସ୍କ୍ୱାଶ୍ ଦୁଇ ବୋତଲ, ଟର୍କି ଦୁଇଟା, ବାଦାମ, ପେସ୍ତା, ଅଙ୍ଗୁର ସବୁଥିରୁ ଦୁଇ ଦୁଇ ସେର, ଆଉ–'

'ଥାଉ ସୁନ ! ଆଚ୍ଛା କେଉଁମାନେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହେବେ ?'

ସୁନ ହସି ହସି ଆରମ୍ଭ କଲେ – ପ୍ରେମରାଜବାବୁଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା; ସେ ନୂଆ ସବ୍‌ଜଜ୍ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଚାନ୍ଦିନୀ ମୋର ପିଲାଦିନର ସାଥୀ । ଆଉ ପୁପୁ, ମିନା, ତାଙ୍କର ଛୋଟ ପୁଅ ଓ ଝିଅ ! ତା'ପରେ ବଙ୍କିମବାବୁ ପ୍ଲିଡର । ଜୋସେଫ୍ ରାଉତ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଇଭ ରାଉତ । ତମେ ନିଶ୍ଚୟ ଚିହ୍ନ, ସେମାନେ ତମର ଖୁବ୍ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି । ଯୁଦ୍ଧସଭାରେ ତୁମର ବକ୍ତୃତା ଅବିକଳ ନକଲ କରି ତାଙ୍କ କାଗଜରେ ଛପେଇ ଥିଲେ । ଚରଣକିଙ୍କର ବାବୁ ଯଦିଓ ଅବିବାହିତ–'

ଏତିକିବେଳେ – 'ମାଆ, ଦୁଃଖିଆ ମାଆ ଦୁଆରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି, ତା' ପୁଅକୁ ଦୁଧ ଖୁଆଇବ, ଟିକିଏ ଚିନି ମାଗୁଛି' କହି ଚାକର ରମୁ ସାଆନ୍ତାଣୀଙ୍କର ଆଦେଶ ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଲା । କଥା କହିଲାବେଳେ ସୁନନ୍ଦାକୁ କିଏ ବାଧା ଦେଲେ ସେ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଆଦେଶ ମିଳିଲା – 'ନା ଚିନି ନାହିଁ ।' ମୁଁ ପଚାରିଲି, 'ରମୁ, ତା'ର ପିଲାଟି କେଡ଼େ ?' ରମୁ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଟିକିଏ ମାଆକୁ ଅନେଇ କହିଲା, 'ଏଇ ମାସକର ହେବ । ବଡ଼ ଦୁଃଖ ବାବୁ ତା'ର; ଦୁଧ ଟିକିଏ ମିଳେ ନାଇଁ ଯେ ଖାଲି ପାଣିରେ ଚିନି ଦେଇ ସେ କଅଁଳା ଛୁଆଟିକୁ ହାପୁଡ଼େଇ ଦିଏ । ଆପଣ ଥିଲେ ବୋଲି ଲାଜ ମାଡ଼ିଲା ତାକୁ, ସେଥିପାଇଁ ମିଛରେ କହିଲା ଦୁଧ । ମୁଁ ଜାଣେ ଛୁଆଟା ଖାଲି ପାଣି ପିଏ ।'

କାଉଚ୍ ଉପରୁ ମୁଁ ଉଠି ଛିଡ଼ାହେଲି । ଦୁର୍ଗାମଣ୍ଡପ ଉପରୁ ନହବତର ଧ୍ୱନି ଭାସି ଆସୁଥାଏ । କହିଲି – 'ରମୁ, ସେରେ ଚିନି ତାକୁ ଦେ । ଆଉ ତାକୁ କହ, ତା'ର ପିଲା ଦୁଇବର୍ଷ ହେବାଯାଏ ନିତି ସକାଳେ ଆସି ସେରେ ଗାଇଦୁଧ ଘରୁ ନେଇ ଯାଉଥିବ । କଅଣ କହୁଚ ସୁନନ୍ଦା ? ପିଲାଟା ବଂଚିଯାଉ ।' ସୁନନ୍ଦା କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ କହିଚାଲିଲି, 'ହଁ ସବୁ କିଣା ହେବ, ନିମନ୍ତ୍ରଣ ବି କରାଯିବ; କିନ୍ତୁ ଜିନିଷ ସବୁ କିଣିବାକୁ ତୁମକୁ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବାକୁ ହେବ ବଜାରକୁ । ମାଇପିଙ୍କ ପସନ୍ଦ ଆଗରେ ଆମ ପସନ୍ଦ ପାସଙ୍ଗରେ ପଡ଼େ ? ଶୀଘ୍ର ତିଆରି ହୋଇଯାଅ । ଆଉ ରମୁ, ତୁ ଡ୍ରାଇଭରକୁ କହ ମଟରଟା ଗ୍ୟାରେଜରେ ରଖି ସେ ଘରକୁ ଯାଉ । ତା'ର ତ ପୁଣି ପିଲାପିଲି ଅଛନ୍ତି । ଆଜି ଯେ ଦଶହରା !'

'କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯେ ବଜାର ଯିବି ବୋଲି କହିଲ ?'

ସୁନନ୍ଦା ବ୍ୟଥିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଏତକ କହି ମୁହଁ ଫେରାଇ ରହିଲେ ।

ମୁଁ ଆସ୍ତେ କହିଲି, 'ଆଜିଠୁ ଏବେ କୁଳଭୁଆସୁଣୀ ନ ହେଲେ କ୍ଷତି କଅଣ ? ତୁମେ ପାଦରେ ଯିବ, ଦେଖିବ, ବୁଝିବ । ଏଥିରେ ତୁମର ଇଞ୍ଜିନିୟର ସ୍ୱାମୀ ଲାଜ ପାଇବେ ନାହିଁ । ତୁମର ଭୟ କଅଣ ?'

x x x x

ସହରର ଛକ ଜାଗାମାନଙ୍କରେ ଜନସମାଗମ ବେଶି । ଶାରଦୀୟ ପୂଜାର ସମ୍ଭାର ନଗରର ବୁକୁ ଉପରେ ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ ଶୋଭା ରଚନା କରିଛି । କାହାର ଯେପରି ଅବକାଶ ନାହିଁ, ନାହିଁ ଅବସର କିମ୍ବା ଅବସାଦ । ସୁନନ୍ଦାକୁ ମୋର ପାଖେ ପାଖେ ଚଲେଇ ମୁଁ ଯାଇଛି ତାଙ୍କ ପାଇଁ ପୂଜାର ଉପହାର କିଣିଦେବା ପାଇଁ ।

ହଠାତ୍ କାହିଁକି ସୁନନ୍ଦା ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରାଇ କହିଲେ, 'ଇଃ....ଇଲୋ କେଡ଼େ ଅସନା ପିଲାଟାଏ ମ ?' ମୁଁ ବୋଧହୁଏ ଆଉ କ'ଣ ଭାବୁଥିଲି । ଚାଲୁ ଚାଲୁ କହିଲି, 'କେଉଁ ପିଲା ?'

'ମାଗନ୍ତାଟାଏ; ଦେଖମ ଦେଖମ... କୁକୁର ବାନ୍ତିଗୁଡ଼ାକ କେମିତି ଚାଟି ପକାଉଚି । ଇହି, ଇଲୋ, ମାଆଲୋ, ଥୁଃ, ଥୁଃ, ମାଆ କି ତା'ର କଅଣ ଗାତଚୁଲି ହେବ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି, ତାକୁ ଅନେଇଛି ଖାଲି ବାଲୁ ବାଲୁ କରି । ଇହି... । ଚାଲ ଚାଲମ, ମୋ ମୁଣ୍ଡ କଅଣ ହୋଇଯାଉଛି- ଚାଲ..।'

ସୁନନ୍ଦାର ବିସ୍ଫାରିତ ନେତ୍ରର ଦୃଷ୍ଟି ଯେଉଁଆଡ଼େ ତାଙ୍କୁ ଅଭିଭୂତ କରି ସ୍ଥାଣୁ ଭଳି ଛିଡ଼ା କରେଇଛି ସେଇଆଡ଼େ ମୁଁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି ଯାହା ତା' ମଣିଷ କେଭେ ସଜ୍ଞାନରେ ଦେଖିଲେ କମ୍ପିଉଠିବ ।

ଅନ୍ଦାଜ ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ମଣିଷ ପିଲା । ମୁଣ୍ଡଟା ହାଣ୍ଡି ଭଳି; ଉଦରଟା ଫୁଲିଛି ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ । ଆଖି ନାହିଁ, କେବଳ ଗାଡ଼ ଦୁଇଟା; ଗୋଟାଏ ଧାର ପିମ୍ପୁଡ଼ି ସେ ଗାଡ଼ ଦିଟା ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଆଗେଇଛନ୍ତି । ହାତଗୋଡ଼ ଚାରିଟା ଚାରିଖଣ୍ଡ କାଉଁରିଆ କାଠି । ହାଡ଼ ତଳକୁ ଚିପି ହୋଇଯାଇଛି ଚମ । ହନୁ ହାଡ଼ ଦୁଇଟା ମୁଣ୍ଡ ଖପୁରିରୁ ଆଠ ଆଙ୍ଗୁଳ ଖଣ୍ଡେ ବାହାରି ଆସିଛି । କୁକୁରଟାର ସଦ୍ୟ ବାନ୍ତିରୁ ଯେଉଁ କ୍ଷୀଣ ବାଷ୍ପ ବାହାରୁଛି ତାକୁଇ ଶୁଙ୍ଘି ହତଭାଗା ବାଆଁ ହାତ ପାପୁଲିରେ ପୋଷେ ବାନ୍ତି ଧରି ଡାହାଣ ହାତର ଖଡ଼ିକା ଭଳି ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ସେଇ ବାନ୍ତି ଭିତର ତଣ୍ଡୁଳ କେତୁଟା ପାଟିକୁ ପକାଇ ଦେଉଛି ଟପ୍....ଟପ୍.... । ତା'ର ବୁଭୁକ୍ଷା ଯେପରି ଅପ୍ରତିହତ ବିରାଟ । ତା' ପରେ ପରେ ଦେଖିଲି ଟୋକାଟା ଭାତଦାନା ବାନ୍ତି ଭିତର ଆଉ ଘାଣ୍ଟି ନ ପାରି ପୋଷକଯାକ କୁକୁର ବାନ୍ତି ଢୋକିଦେଲା ପାପୁଲି ଠେଲି !!

ଛାତିଟା ମୋର ଧଡ଼ାକ୍‌କିନା ହୋଇ ସ୍ପନ୍ଦନହୀନ ହୋଇଗଲା । ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଇ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅନେଇଲି; ସେ ନାକରେ ପଣତ ଦେଇ ଥୁ ଥୁ କରୁଛନ୍ତି । ହତଭାଗାର ମାଆ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି, ଏକ ହୃଦୟବିଦାରକ ଦୃଶ୍ୟ । ନର୍ଦ୍ଦମା ଉପରେ ଭାସମାନ ଖଲି ଖଣ୍ଡେ । ପଡ଼ି ଉଠି ଦଉଡ଼ି ଅଭାଗୀ ସେ ଖଲିଖଣ୍ଡି ଛାଣିଆଣିଛି ପୂତିଗନ୍ଧମୟ ନର୍ଦ୍ଦମାରୁ । ବୋଧହୁଏ, ସେ ଆଶା କରିଥିଲା ବହୁତ; ଭରସା ରଖିଥିଲା ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ । ଲୋଭୀ ତସ୍କର ଭଳି ଖଲିଟାକୁ ସାଉଁଟି ଆଣି ମେଲେଇ ଦେଖେ ତ ସବୁ ଶୂନ୍ୟ । ତା'ର ଆଖି ଆଗରେ ଘନ ଅନ୍ଧାର – ଯେପରି ଶତ ସହସ୍ର ଭୂମଣ୍ଡଳ ସେଇ ମହାଶୂନ୍ୟର ମହାଗ୍ରାସ ଭିତରେ ଲୀନ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି । ଧାଇଁଆସିଲା ସେ ରାକ୍ଷସୀ ପରି; ଗୋଟାଏ ନିର୍ଘାତ ନାତରେ 'ମର' କହି ପିଲାଟାକୁ ତଳେ ପକାଇ ଦେଲା, ଆଉ ପରକ୍ଷଣରେ ହତଭାଗିନୀ ଶୋଷି ଦେଇଗଲା କୁକୁରର କ୍ଲେଦମିଶା ପଚା ଲାଳ.... ବାନ୍ତି !!

ଡାକିଲେ – 'ଶୁଣୁଛ ।'

'ଏଁ।'

'ରେଡ଼ିଓ ଦୋକାନ ଆଉ ଦୂରକୁ ଟିକିଏ ଅଛି ।'

'ରେଡ଼ିଓ ?'

'ହୁଁ।'

'ଯିବ ? ଚାଲ ।'

ସହରର ରାଜପଥ ଛାଡ଼ି ଗଳି ଭିତରେ ପହଂଚିଲୁ ମୁଁ ଓ ସୁନନ୍ଦା । ସୁନନ୍ଦାର ପଥଚଲା ଅଭ୍ୟାସ ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ବାଧିଲାଣି । ହଠାତ୍ ଶୁଣିଲି କିଏ କହୁଛି - ଦୁଇ ମାସର ପିଲା; ମାସେ ହେଲା କ୍ଷୀର ମୁହଁ ଦେଖିନି । ମାଆ ତାଙ୍କୁଣୀ ଯାହା ପେଜ ମନ୍ଦେ ତାକୁ ପିଆଇ ଦେଲା । ପିଲାଟା ତା' ଆଖି କାନ ଖୋଷି ମାଆ କୋଳରେ ସେଇଠି ଢଳି ପଡ଼ିଲା; ହା ଭଗବାନ୍ ! ହା !

ମୁଁ ଆଗେଇ ଚାଲିଲି-

ସୁନନ୍ଦା ମୋର ହାତ ଧରି କହିଲେ, 'କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛ ?'

'କାହିଁକି ଶାଢ଼ି, ରେଡ଼ିଓ, ତା' ପରେ ଅଙ୍ଗୁର, ପେସ୍ତା ଏ ସବୁ ?'

'ନା ଥାଉ' - ଦେଖିଲି ସୁନନ୍ଦାର ଆଖି ଛଳ ଛଳ, କପୋଳରେ ଝାଳ ।

'ରାମ ନାମ ସତ୍ୟ.... ରାମ ରାମ...'

'ଉଃ' କହି ସୁନନ୍ଦା ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ । ମୁଁ ବ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ ଗୋଟାଏ ଚଳନ୍ତା ଟାକ୍‌ସି ଅଟକାଇ ସୁନନ୍ଦାର ଅନିଚ୍ଛାସତ୍ତ୍ୱେ ତାକୁ ବସାଇ ଡ୍ରାଇଭରକୁ କହିଲି ଚଲା ବଙ୍ଗଳାକୁ ।

ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ନିଖିଳ ଶବସଂସ୍କାର ସମିତିର ଜଣେ ସେବକ ମତେ ନମସ୍କାର କରି ମଟର ପାଖେ ଛିଡ଼ା ହେଲେ; କାନ୍ଧ ଉପରେ ସମିତିର ହୁଦା ।

'ସାର୍, ବୁଢ଼ା ଆଠଦିନ ଭୋକରେ ଏଇକ୍ଷଣି ଟଳିପଡ଼ିଲା ! ପ୍ରତିଦିନ ପିଲା, ମଣିଷ, ମାଇପି, ବୁଢ଼ା ହୋଇ ଦଶ ପନ୍ଦର ଉଠେଇବାକୁ ପଡୁଛି । ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ବଦାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖରୁ ଏ ସମିତି କିଛି ସାହାଯ୍ୟ ଭିକ୍ଷା କରେ । ଦେବେ ସାର୍ କିଛି ?'

ସୁନନ୍ଦାର ବେପଥୁ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା କୋଡ଼ିଏଟି ଟଙ୍କା । ଆଖିର ପାଣିରେ ତାଙ୍କର ଆଖି ଦୁଇଟି ସେତେବେଳକୁ ବୁଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ଏଭଳି ଭାବପ୍ରବଣା ମାଆଙ୍କୁ ଦେଖି ସେବକଟି ବୋଧହୁଏ ସଙ୍କୁଚିତ ନ ହୋଇ କହିଲା- ମାଆ, ଏ ଜାତି ଅଭିଶପ୍ତ । କେବେ ଶୁଣିଛନ୍ତି ନ ଖାଇ ଭୋକଉପାସରେ କେଉଁ ଜାତି ମରିଛି ? ମଫସଲର କାହାଣୀ ନ ଶୁଣିବା ହିଁ ଭଲ । ପଟାଳି ପରେ ପଟାଳି, କେବେ ଅନାହାର ନୁହେଁ ମହାମାରୀ, ମାଲେରିଆ । ଅଖାଦ୍ୟ ଖାଇଲେ ପିଣ୍ଡ ରହିବ ତ ମାଆ ? ମୁଁ ଯାଏ, ଧନ୍ୟବାଦ...ରାମ ନାମ ସତ୍ୟ ହେ...'

ଲୋକଟି ଚାଲିଗଲା । ମୁଁ ଚାହିଁଛି; ଅମ୍ଳାନ ବଦନରେ କୋକେଇରେ ସେ କାନ୍ଧ ଦେଇଦେଲା ।

'ସୁନ' - ମୁଁ ଡାକିଲି । ମୋର ଆର୍ଦ୍ରକଣ୍ଠରେ ବୋଧହୁଏ ଡାକଟା ଭୟଙ୍କର ଶୁଭିଥିବ । ସୁନନ୍ଦା ଚମକି ମୋ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁରହିଲେ; ମୁଁ କହିଲି -

'ଟାକ୍‌ସି ଚାଲୁ - ବଙ୍ଗଳାକୁ ନୁହେଁ, ଶାଢ଼ି... ଶାଢ଼ିର ଦୋକାନକୁ, ଅଙ୍ଗୁର ଦୋକାନକୁ, ଜଜ୍‌ସାହେବଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯିବ ଯେ...'

ସୁନନ୍ଦାର ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ କୋହ ସହିବାର ସୀମା ପାର ହୋଇଥିଲା । କହିଲେ, 'ମତେ କ୍ଷମା କର । ପୋଡ଼ିଯାଉ ସେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ; ମୋ ରାଣ ଖାଅ, ତୁମ ରୁମ୍‌ରେ ଯେଉଁ ଏଇଭଳି ଦୁଃଖୀ ଭୋକୀ ଶୋଷୀଙ୍କର ଛବି ରହିଛି, ସେ ସବୁ ଆଜିଠାରୁ

ମୋ ଘରେ ରହିବ । ଆଉ ଦେଖ – ରେଡ଼ିଓ, ଶାଢ଼ି ଆଉ ସବୁ ଜିନିଷପାଇଁ ଯେଉଁ ସାତଶହ ଟଙ୍କା ଆଣିଛ ତାହାରି ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଏଇମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ମୁଠିଏ ମୁଠିଏ ପକାଅ, ଢୋକେ ପାଣି ଦିଅ, ସେତକ ସରିଗଲେ ମୁଁ ଆଉ ଟଙ୍କା ଯୋଗେଇ ଦେବି । ଏମାନେ କିପରି ବଞ୍ଚନ୍ତୁ ।'

ସେହିଦିନଠୁ 'ସୁନନ୍ଦା-ଭୋଜନାଳୟ' ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି । ପ୍ରତି ସଞ୍ଜରେ ସେଠାରେ ପାଞ୍ଚଶହରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଭିକାରି ଭିକାରୁଣୀ ମୁହଁରେ ଦାନା ଦିଅନ୍ତି । ନିଜେ ସୁନନ୍ଦା ଚୁଲାରେ ବସାନ୍ତି ହାଣ୍ଡି । ସାକ୍ଷାତ୍ ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ! ମୋର ଜୀବନ ସାର୍ଥକ ହୋଇଛି । ମିଳେଇ ଯାଇଛି ଦୁଇ ହୃଦୟ ଭିତରେ ତୁଙ୍ଗ ବ୍ୟବଧାନ ।

ଦୀନବନ୍ଧୁ – ସି.ଏଫ୍.ଆଣ୍ଡ୍ରୁଜ, ତାଙ୍କର ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଭାରତୀୟମାନେ ତାଙ୍କୁ ଦୀନବନ୍ଧୁ ଭାବରେ ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ପ୍ରତି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରାୟ ୫୦ଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।

୧. ସୁନନ୍ଦା କିଏ ? ଗଳ୍ପରେ ତା'ର ଭୂମିକା କ'ଣ ?

୨. ସୁନନ୍ଦା ଓ ଲେଖକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କି ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଥିଲା ?

୩. ସୁନନ୍ଦାଙ୍କୁ ଉପହାର ଦେବାକଥା ଲେଖକ କାହିଁକି କହିଛନ୍ତି ?

୪. କେଉଁ କେଉଁ ଜିନିଷ ଉପହାର ଦେବାକୁ ସୁନନ୍ଦା ଜିଦ୍ ଧରି ବସିଥିଲେ ?

୫. ଦୁଃଖିଆ ମାଆ ରମୁକୁ କାହିଁକି ଚିନି ମାଗୁଥିଲା ?

୬. ରମୁ କିଏ ?

୭. ଚିନି ଦେବା ସମ୍ପର୍କରେ ସୁନନ୍ଦା ରମୁକୁ କ'ଣ କହିଲେ ?

୮. ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଲେଖକ କ'ଣ କଲେ ?

୯. ବଜାରକୁ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ କେଉଁ ଘଟଣା ପ୍ରତି ସୁନନ୍ଦା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ ?

୧୦. ଭୋକିଲା ପିଲାଟି ସମ୍ପର୍କରେ ଗଳ୍ପରେ କ'ଣ କୁହାଯାଇଛି ?

୧୧. ପିଲାଟିର ମା'ର ଅବସ୍ଥା କିପରି ଥିଲା ?

୧୨. ସେବକ ସୁନନ୍ଦାଙ୍କୁ କ'ଣ କହିଲେ ?

୧୩. ଶାଢ଼ି ଓ ଜିନିଷପତ୍ର କିଣିବାକୁ ସୁନନ୍ଦା କାହିଁକି ବାରଣ କଲେ ?

୧୪. ସୁନନ୍ଦା-ଭୋଜନାଳୟ କାହିଁକି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା ?

୧୫. ଗଳ୍ପଟିର ନାଁ ଦଶହରା ଭେଟି ରଖାଯାଇଛି କାହିଁକି ?

୧୬. ଏହି ଗଳ୍ପର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ନାଟ୍ୟରୂପ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ଚରିତ୍ର ଉପଯୋଗୀ ସଂଳାପ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୧୭. ରାଜକିଶୋର ରାୟଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୧୮. ସହପାଠୀଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ଗଳ୍ପଟିର ନାଟ୍ୟରୂପକୁ ଅଭିନୟ ଆକାରରେ ଶ୍ରେଣୀରେ ପରିବେଷଣ କର ।

❖❖❖